

ÚPPV Fakulty veřejných politik SLU v Opavě

HISTÓRIA JE SVEDKOM DOBY, DŇOM PRAVDY, ŽIVOTOM PAMIATKY, MAJSTROM ŽIVOTA, HLÁSATEĽOM MINULÝCH ČIAS... MICHEIL MONTAIGNE

DĚJINY PEDAGOGIKY I. část

doc. PaedDr. Vlasta Cabanová, PhD., LS 2021

5. 3. 2021

UPPV Fakulty veřejných politik SLU v Opavě

Jaká je cílová skupina?

- ▶ UPPBK 012 Dějiny pedagogiky Výuka: 22.2.–13.5.2021
- ▶ UPPVIK009 Dějiny pedagogiky Zápočtový týden: 17.5.–21.5.21
- ▶
- ▶ Získání kreditov:
- ▶ 1. Splnění korespondenčních úkolů (viz studijní opora) posílat průběžně
- ▶ 2. Zkouška PS: sumativní hodnocení korespondenčních úkolů + zvládnutí závěrečné zkoušky (podle situace s koronavirem písemně cez ISU a ústní zkouška cez MS TEAMS (požadované znalosti v rozsahu přednášek a základní literatury).

POSTAVENIE DEJÍN PEDAGOGIKY

- PEDAGOGIKA AKO VEDA SA POSTUPNE DIFERENCOVALA NA
- DISCIPLÍNY, SUBDISCIPLÍNY A DÍLČÍ VÝSKUMNÉ OKRUHY.

Z HLEDISKA KRITÉRIÍ KONSTITUOVANOSTI (USTÁLENOSTI, OBECNE UZNÁVANÉ STABILITY (MAJÍ SVÉ SAMOSTATNÉ VĚDECKÉ ČASOPISY, SÚ ORGANIZOVANÉ V SPECIALIZOVANÝCH VĚDECKÝCH SPOLEČNOSTECH)

- ▶ **DEJINY PEDAGOGIKY** ROVNAKO AKO DEJINY ŠKOLSTVÍ PATRÍ MEZI
- ▶ **KONSTITUOVANÉ DISCIPLÍNY PEDAGOGIKY**

V TRADIČNÍM ČLENENÍ SE PEDAGOGICKÉ VEDY ČLENILI NA ZÁKLADNÍ APLIKOVANÉ A HRANIČNÉ, ČO POVAŽUJEME ZA PREKONANÉ. ZA

SUOČASNÉHO STAVU VEDY **NEEXISTUJE PEDAGOGICKÁ VEDA, KTORÁ BY NEBYLA HRANIČNÍ.**

DEJINY PEDAGOGIKY

Úlohou dejín pedagogiky je skúmať

- ▶ *vznik a vývoj* výchovno–vzdelávacích a najmä školských inštitúcií a názorov na výchovu a vzdelávanie,
- ▶ *objavovať zákonitosti* vývoja výchovy v rozličných historických etapách vývoja spoločnosti a u rozličných geografických a národných celkov.

Predmetom skúmania sú výchova a vzdelávanie – vznik, rozvoj a súčasný stav výchovno–vzdelávacej praxe, skúma aj pedagogické idey a názory, ktoré sa v praxi realizovali alebo nerealizovali.

DEJINY PEDAGOGIKY

- SÚ ZDROJOM PODNETOV A SKÚSENOSTÍ PRI TVORBE NOVÝCH MODELOV VÝCHOVNO-VZDELÁVACEJ PRÁCE A JEJ JEDNOTLIVÝCH ČASTÍ,

UMOŽŇUJE *STOCHASTIKU*

PREDVÍDANIE VÝVOJA V PEDAGOGICKEJ OBLASTI V SOUČASNOSTI!

DEJINY PEDAGOGIKY

PODĽA OBSAHOVÉHO ZAMERANIA ČLENÍME NA:

- ▶ VŠEOBECNÉ – POSTIHNUTIE ZÁKONITOSTÍ HISTORICKÉHO VÝVOJA AKO CELOSVETOVÉHO VŠEOBECNÉHO JAVU
- ▶ NÁRODNÉ – HISTORICKÉHO VÝVOJA VÝCHOVY A VZDELÁVANÍ
- ▶ REGIONÁLNE – SKÚMAJÚ HISTORICKÝ VÝVOJ V URČITOM REGIÓNE (SVETADIEL, ŠTÁT, KRAJ, OBEC ATD.)

MIESTO DEJÍN PEDAGOGIKY V SYSTÉME PEDAGOGICKÝCH VIED

- ▶ DEJINY PEDAGOGIKY PATRIA DO ZÁKLADNÝCH DISCIPLÍN

DO DEJÍN PEDAGOGIKY PATRIA

- ▶ *dejiny učitelství,*
- ▶ *dejiny institucionálního vzdělávání,*
- ▶ *dejiny dětských a mládežnických hnutí,*
- ▶ *organizací a spolkov,*
- ▶ *dejiny církví (vzdělávání v reholích...),*
- ▶ *školské muzejnictvo a archivnictvo.*

ZDROJE poznávania historickej skutočnosti

PRAMENE dejín pedagogiky :

- HMOTNÉ
- OBRAZOVÉ
- NARAČNÉ (ROZPRÁVAČSKÉ)
- PÍ SOMNÉ

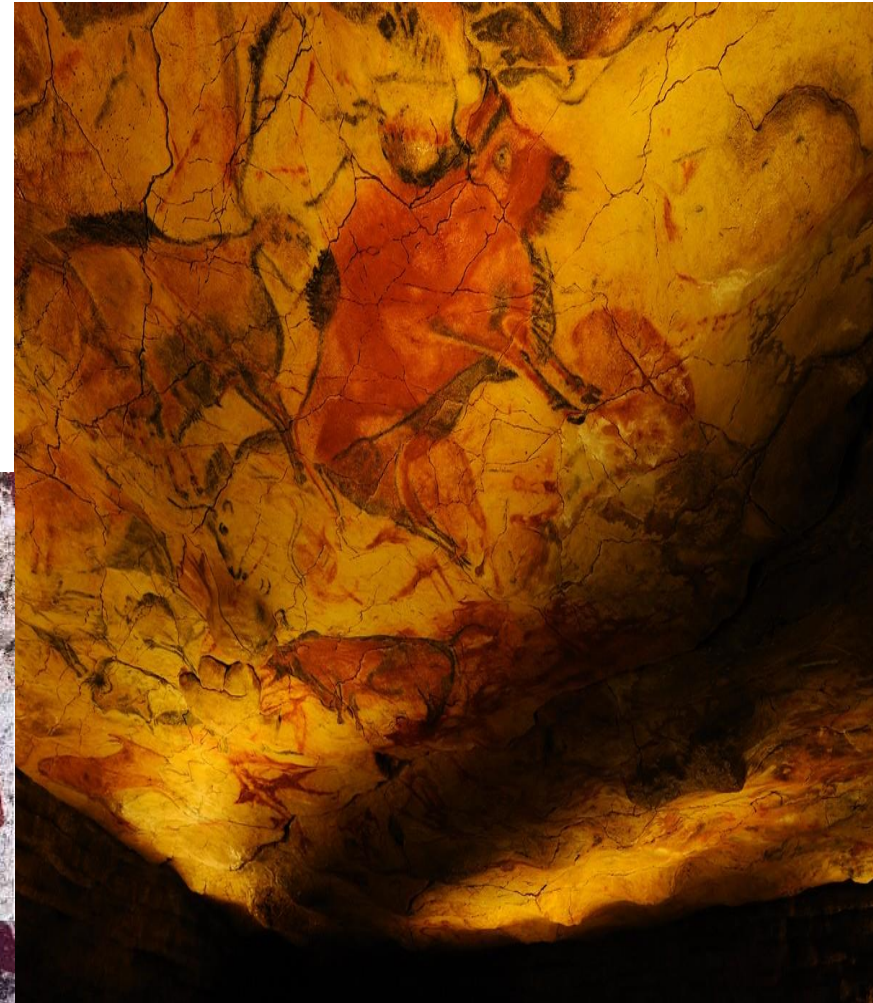
(archeol. vykopávky a objavy, kostrové zostatky dobové dokumenty, archívne záznamy)

- POZOSTATKY PO ČLOVEKU,
- VÝROBKY ĽUDSKEJ ČINNOSTI,
- STROJE,
- PREDMETY DENNEJ POTREBY,
- OZDOBNÉ PREDMETY
- V ČASE, KEĎ NEEEXISTOVALO PÍSMO, ARCHEOLÓGOVIA ROZDEĽUJÚ STARÉ KULTÚRY PODĽA TOHO, **AKÝ DRUH KERAMIKY POUŽÍVALA** (ĽUD PÁLENEJ KERAMIKY, ĽUD ŠNÚROVEJ KERAMIKY, NÁROD ZVONCOVÝCH POHÁROV A POD.)

OBRAZOVÉ PRAMENE

- ▶ PRVÉ KRESBY (ALTAMIRA)
- ▶ NESKÔR DOBOVÉ OBRAZY
- ▶ FOTOGRAFIE
- ▶ FILMY
- ▶ MAPY

NARAČNÉ PRAMENE

- ▶ VÝPOVEDNÉ, ÚSTNE PRAMENE, SÚ TO SPOMIENKY, VÝPOVEDE.
- ▶ UCHOVÁVAJÚ SA V PAMÄTI BEZ ZÁZNAMU,
- ▶ ODOVZDÁVAJÚ SA ÚSTNYM PODANÍM OD ČLOVEKA K ČLOVEKU, TRANSGENERAČNE

- ▶ Napr. *Homér, historici Polybios*
- ▶ udalosti spísané s istým časovým odstupom
- ▶ skreslenia, nepresnosti

VZNIK PÍSMĚ

PRELOM, MOŽNOST *EXAKTNEJ PRESKRIPCIE*, PODROBNE ZAZNAMENÁVAŤ A ODOVZDÁVAŤ SKÚSENOSTI

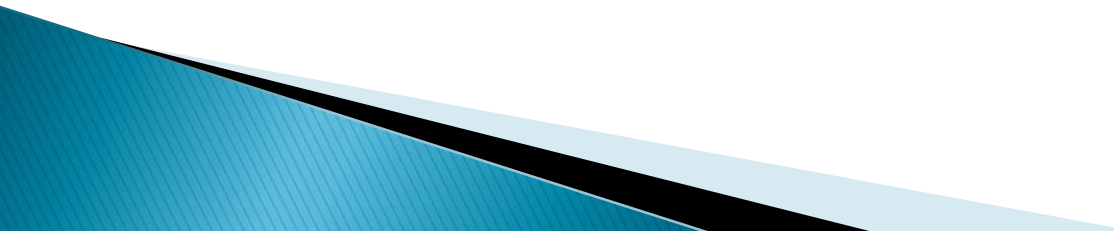
- ▶ ÚRADNÉHO PÔVODU: ZÁKONY PANOVNÍKOV, ÚRADNÉ SPISY, PROTOKOLY
- OSOBNÉJ POVAHY: KOREŠPONDENCIA, DENNÍKY, RUKOPISY
- LITERÁRNE PRAMENE: PUBLICISTICKÉ ŽÁNRE, NOVINY, ČASOPISY, BIOGRAFIE, CESTOPISY, ROMÁNY
- ZVUKOVÉ: MAGNETOFÓNOVÉ PÁSKY, PLATNE, CD-NOSIČE

PÍ SOMNÉ PRAMENE SA DELIA NA:

- ▶ PÍ SOMNÉ PRAMENE ÚRADNÉHO PÔVODU – OFICIÁLNE DOKUMENTY, ZÁKONY, ŠTATISTIKY, PREDPISY (VYHLÁŠKY, ŠKOLSKÉ PORIADKY)
- ▶ PÍ SOMNÉ PRAMENE SÚKROMNÉHO CHARAKTERU – DENNÍKY, MEMOÁRE, PÍ SOMNÁ KOREŠPONDENCIA)
- ▶ SPISY – VENOVANÉ ŠKOLSKEJ PROBLEMATIKE (DOBOVÉ NÁZORY A TEÓRIE)
- ▶ BELETRISTICKÉ DIELA – POPISUJÚCE VÝCHOVU A VZDELÁVANIE.

METÓDY DEJÍN PEDAGOGIKY

SÚBOR ZÁKL. **POSTUPOV A SPÔSOBOV DEJÍN**

- ▶ **HEURISTICKÁ** –SKÚMANIE DOKUMENTOV, OBJAVOVANIE SÚVISLOSTÍ, KONTEXTU
 - ▶ **OBSAHOVÁ ANALÝZA DOKUMENTOV (RUKOPISOV, PEČATÍ, KNÍHTLAČE)**
 - HISTORICKO – POROVNÁVACIA METÓDA**
 - ▶ **GENETICKÁ METÓDA**
-

METÓDA – SÚBOR ZÁKL. **POSTUPOV A SPÔSOBOV** VÝSKUMU V OBLASTI DEJÍN A ŠKOLSTVA

- ▶ **Priama metóda** – získavanie ped. faktov a informácií priamo z historického prameňa
- ▶ **Nepriama metóda** – chýbajúce fakty sa nahrádzajú hypotézami, ktoré sa v rámci ďalšieho výskumu overujú
- ▶ **Biografická met.** – skúma biografie významných pedagógov a mysliteľov buď z teórie, alebo praxe.
- ▶ **Typologická met.** – štúdium javov určitého druhu, podľa spoločných znakov a podľa toho sa delia a systematizujú
- ▶ **Progresívna met.** – skúmanie historických javov v takej časovej postupnosti ako nasledovali
- ▶ **Retrospektívna** – sleduje určitý jav proti časovému vývinu
- ▶ Porovnávacia
- ▶ **Modelová analýza** – vytváranie modelov určitých javov
- ▶ **Synchrónny prístup** – sledovanie určitého historického vývoja súčasne viacerých objektov
- ▶ **Diachrónny prístup** – sledovanie jedného javu

*„HISTÓRIA SA MUSÍ PÍSAŤ ZNOVU A ZNOVU. NIE PRETO,
ŽE SA ZISTILI NOVÉ HISTORICKÉ SKUTOČNOSTI,
ALE PRETO, LEBO HĽADISKO POZOROVATEĽA SA STÁLE MENÍ“*

Arnold J. Toynbee

- HERMENEUTIKA
- Dejiny píšu víťazi -- uhol pohľadu
- Zobjektívnenie poznania (verifikácia z viacerých zdrojov)

Prehľad - medzníky periodizácie dejín ľudstva

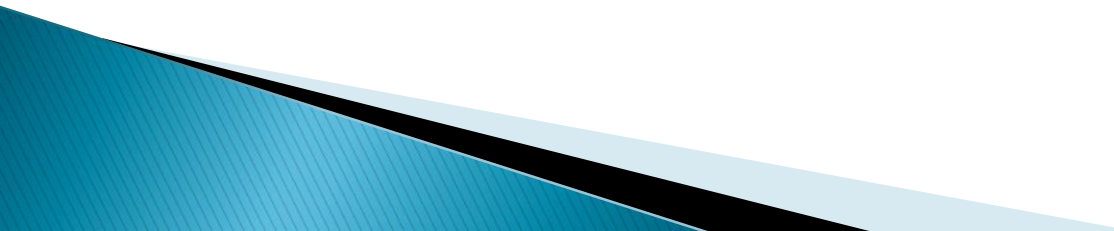

3 mil. pnl. -- 3 000 pnl. – po r. 476 nl. – 1500 – 1915
Pravek - Starovek – Stredovek – Novovek

– ohraničenia období:

ZAČIATOK: existencia primátov na Zemi primáty sa objavili na Zemi pred 65 mil. rokov

- ▶ *Koniec praveku vznikom písma*
- ▶ *Koniec staroveku rozpad záporímskej ríše (476)*
- ▶ *Koniec stredoveku objavenie Ameriky Krištofom Columbom (1492)*
- ▶ *Koniec novoveku prvá svetová vojna (1914)*

- ▶ Mezi jaké pedagogické vedy patří dějiny pedagogiky?
 - ▶ Čo je hlavným predmetom skúmania dejín pedagogiky?
 - ▶ Aké metódy skúmania sa používajú v odbore dejín pedagogiky?
 - ▶ Ktoré základní funkce plnia dějiny pedagogiky?
-

▶ **Ďakujem za pozornosť**